

EU:s dataskyddsförordning och utbildningsområdet

Betänkande av Utbildningsdatautredningen

Stockholm 2017

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2017:49

SOU och Ds kan köpas från Wolters Kluwers kundservice.
Beställningsadress: Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@wolterskluwer.se
Webbplats: wolterskluwer.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Wolters Kluwer Sverige AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet
Omslag: Elanders Sverige AB
Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2017

ISBN 978-91-38-24622-1

ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Utbildningsdepartementet

Regeringen beslutade den 30 juni 2016 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå kompletterande regleringar för behandling av personuppgifter inom utbildningsområdet, med undantag för forskningsverksamhet (dir. 2016:63).

Till särskild utredare förordnades samma dag chefsjuristen vid Pensionsmyndigheten Mikael Westberg.

Som sakkunnig i utredningen förordnades den 26 september 2016 kanslirådet vid Utbildningsdepartementet Tyri Öhman.

Som experter att biträda utredningen förordnades den 26 september 2016 ämnesrådet vid Utbildningsdepartementet Anna Barklund, juristen vid Myndigheten för yrkeshögskolan Anna Berg, enhetschefen vid Luleå tekniska universitet Jenny Blom, departementssekreteraren vid Utbildningsdepartementet Andreas Bokerud, förbundsjuristen vid Friskolornas riksförbund Mariette Dennholt, chefsjuristen vid Specialpedagogiska skolmyndigheten Ulrika Ehlin, departementssekreteraren vid Utbildningsdepartementet Hedvig Feltelius, juristen vid Statens skolverk Anna Grebäck, juristen vid Datainspektionen Ulrika Harnesk, chefsjuristen vid Universitets- och högskolerådet Drazenko Jozic, verksjuristen vid Centrala studie-stödsnämnden Johan Lindeberg, förbundsjuristen vid Sveriges Kommuner och Landsting Kristina Söderberg och handläggaren vid Folkbildningsrådet Tomas Östlund.

Andreas Bokerud entledigades från sitt uppdrag den 24 januari 2017 och departementssekreteraren vid Utbildningsdepartementet Per Anders Nilsson Strandberg utsågs samma dag i hans ställe.

Som sekreterare anställdes den 1 juli 2016 juristen vid Pensionsmyndigheten Anne-Therése Byström, numera Zetterström, och den 24 augusti 2016 kammarrättsassessorn Tommy Fraenkel.

Utredningen, som har tagit sig namnet Utbildningsdatautredningen, överlämnar härmed betänkandet EU:s dataskyddsförordning och utbildningsområdet (SOU 2017:49).

Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande av experten Ulrika Harnesk.

Uppdraget är härmed slutfört.

Stockholm i juni 2017

Mikael Westberg

/ Anne-Therése Zetterström
Tommy Fraenkel

Innehåll

Förkortningar	13
Sammanfattning	17
1 Författningsförslag	33
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina	33
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan	35
1.3 Förslag till lag om ändring i studiestödsdatalagen (2009:287).....	37
1.4 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	42
1.5 Förslag till förordning om sökbegränsningar vid personuppgiftsbehandling i vissa utbildningsformer och i hemkommunen	46
1.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.....	47
1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2006:39) om register och dokumentation vid fullgörandet av kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar.....	50
1.8 Förslag till förordning om ändring i studiestödsdataförordningen (2009:321)	52

1.9	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2011:268) om lärar- och förskolläraryregister	53
1.10	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet.....	56
1.11	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar.....	57
2	Utredningens uppdrag och arbete.....	61
2.1	Uppdraget	61
2.2	Avgränsning.....	61
2.3	Utredningsarbetet	63
3	Bakgrund.....	65
3.1	Dataskydd i allmänhet.....	65
3.2	Dataskydd i svensk rätt.....	66
3.2.1	Regeringsformen.....	66
3.2.2	Dataskyddsdirektivets genomförande	66
3.3	EU:s dataskyddsförordning.....	67
3.4	Utgångspunkten är Dataskyddsutredningens förslag.....	68
3.4.1	Dataskyddsutredningens förslag i korthet	68
4	Skollagsreglerad utbildningsverksamhet	77
4.1	Allmänt.....	77
4.1.1	Skolväsendet för barn och unga	79
4.1.2	Särskilda utbildningsformer för barn och ungdomar enligt 24 kap. skollagen.....	86
4.1.3	Annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap. skollagen	89
4.1.4	Skolväsendet för vuxna	90
4.1.5	Särskilda utbildningsformer för vuxna enligt 24 kap. skollagen	92
4.1.6	Entreprenad.....	93

4.2	Utredningen om offentlighet och sekretess i skolans syn på skolans personuppgiftsbehandling	95
4.3	Skydd för uppgifter om barn – yttrande av artikel 29-gruppen.....	98
4.4	It-användning inom skolväsendet	101
4.5	Personuppgiftsbehandling inom skolväsendet.....	103
4.6	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling	107
4.6.1	Utredningens uppdrag i denna del	107
4.6.2	Uppgift av allmänt intresse	111
4.6.3	Myndighetsutövning	130
4.6.4	Rättslig förpliktelse	132
4.6.5	Intresseavvägning	134
4.6.6	Samtycke	135
4.6.7	Sammanfattning.....	138
4.7	Känsliga personuppgifter.....	139
4.7.1	Utredningens uppdrag i denna del	139
4.7.2	Behov av att behandla känsliga personuppgifter	139
4.7.3	Gällande bestämmelser.....	143
4.7.4	Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen...	143
4.7.5	Behov av särskild reglering.....	145
4.8	Personuppgifter som rör lagöverträdelser.....	170
4.8.1	Utredningens uppdrag i denna del	170
4.8.2	Gällande bestämmelser.....	170
4.8.3	Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen...	171
4.8.4	Behov av särskild reglering.....	172
4.9	Behov av ytterligare reglering.....	176
4.10	Uppförandekod för skolväsendet	187
5	Universitets- och högskolesektorn	189
5.1	Allmänt.....	189
5.2	Högskolornas personuppgiftsbehandling	191
5.3	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling	196

5.3.1	Utredningens uppdrag i denna del	196
5.3.2	Uppgift av allmänt intresse.....	199
5.3.3	Myndighetsutövning.....	212
5.3.4	Rättslig förpliktelse.....	215
5.3.5	Intresseavvägning.....	218
5.3.6	Samtycke.....	219
5.3.7	Sammanfattning	221
5.4	Känsliga personuppgifter och uppgifter som rör lagöverträdelser.....	222
5.4.1	Utredningens uppdrag i denna del.....	222
5.4.2	Behov av att behandla känsliga personuppgifter och uppgifter som rör fällande domar i brottmål	222
5.4.3	Gällande bestämmelser	230
5.4.4	Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen ..	232
5.4.5	Behov av särskild reglering	235
5.5	Behov av ytterligare reglering	249
5.6	Förordningen om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor	253
5.6.1	Utredningens uppdrag i denna del.....	253
5.6.2	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling	254
5.6.3	Behov av ändringar med anledning av dataskyddsförordningen	259
5.6.4	Behov av översyn utifrån andra skäl än dataskyddsförordningen	282
6	Yrkehögskolan och andra eftergymnasiala utbildningar	285
6.1	Allmänt.....	285
6.2	Utbildningsanordnarnas behandling av personuppgifter	287
6.2.1	Yrkehögskolan.....	288
6.2.2	Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar	290
6.3	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling.....	291
6.3.1	Utredningens uppdrag i denna del.....	291
6.3.2	Uppgift av allmänt intresse.....	293

6.3.3	Myndighetsutövning	305
6.3.4	Rättslig förpliktelse	308
6.3.5	Intresseavvägning	310
6.3.6	Samtycke	311
6.3.7	Sammanfattning.....	313
6.4	Känsliga personuppgifter och uppgifter som rör lagöverträdelser	314
6.4.1	Utredningens uppdrag i denna del	314
6.4.2	Behov av att behandla känsliga personuppgifter och uppgifter som rör fällande domar i brottmål.....	315
6.4.3	Gällande bestämmelser.....	320
6.4.4	Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen...	321
6.4.5	Behov av särskild reglering.....	324
6.5	Behov av ytterligare reglering.....	338
6.6	MYH:s register.....	341
6.6.1	Utredningens uppdrag i denna del	341
6.6.2	MYH:s register över studerande i yrkeshögskolan	342
6.6.3	MYH:s register över studerande i konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar.....	345
7	Folkbildning.....	349
7.1	Folkhögskolorna	349
7.1.1	Allmänt.....	349
7.1.2	Behandling av personuppgifter inom folkhögskolorna.....	350
7.1.3	Utredningens uppdrag i denna del	351
7.1.4	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling.....	352
7.1.5	Känsliga personuppgifter	357
7.1.6	Behov av reglering i övrigt	359
7.2	Studieförbunden.....	360
7.2.1	Allmänt.....	360
7.2.2	Behandling av personuppgifter inom studieförbunden.....	362

7.2.3	Utredningens uppdrag i denna del	362
7.2.4	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling	364
7.2.5	Känsliga personuppgifter	366
7.2.6	Behov av reglering i övrigt	368
7.3	Register över deltagare i studieförbundens verksamhet	368
7.3.1	Allmänt	368
7.3.2	Utredningens uppdrag i denna del	371
7.3.3	Behov av reglering	372
8	CSN:s studiestödsverksamhet	381
8.1	Utredningens uppdrag i denna del	381
8.2	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling.....	381
8.3	Behov av ändringar i studiestödsdatalagen	385
8.4	Behov av ändringar i studiestödsdataförordningen	403
9	Betygsdatabasen BEDA	411
9.1	Allmänt.....	411
9.2	Utredningens uppdrag i denna del	412
9.3	Behov av särskild reglering.....	413
9.3.1	Behandlingar av personuppgifter i BEDA	413
9.3.2	Skolhuvudmännens utlämnande av uppgifter	413
9.3.3	Registrering i BEDA, utlämnande till SCB och lagring	416
9.3.4	Överföring av uppgifter till antagningssystemet NyA	418
9.3.5	Utlämnande av uppgifter till kommuner.....	420
9.4	Behov av ytterligare reglering	421

10	Lärar- och förskolläraryregistret	425
10.1	Allmänt	425
10.2	Utredningens uppdrag i denna del.....	426
10.3	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling	426
10.4	Behov av ändringar.....	430
11	Kommunernas register över ungdomar som de har aktivitetsansvar för	447
11.1	Allmänt	447
11.2	Utredningens uppdrag i denna del.....	448
11.3	Rättslig grund för personuppgiftsbehandling	448
11.4	Behov av ändringar.....	452
12	Övriga myndigheter med anknytning till utbildningsområdet.....	465
12.1	Utredningens uppdrag.....	465
12.2	Utredningens bedömning.....	466
13	Konsekvenser.....	471
13.1	Utredningens uppdrag.....	471
13.2	Problembeskrivning.....	472
13.3	Utredningens förslag till nya eller ändrade regler.....	473
13.4	Ekonomiska konsekvenser	475
13.4.1	Konsekvenser för staten, kommuner och landsting.....	475
13.4.2	Konsekvenser för enskilda huvudmän som anordnar utbildningsverksamhet	476
13.5	Konsekvenser för den personliga integriteten	479
13.6	Konsekvenser i övrigt	479

14	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	481
14.1	Ikraftträdande	481
14.2	Övergångsbestämmelser	482
15	Författningskommentar	485
15.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.....	485
15.2	Förslaget till lag om ändring i lagen om yrkeshögskolan (2009:128)	489
15.3	Förslaget till lag om ändring i studiestödsdatalagen (2009:287)	493
15.4	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)	496
	Särskilt yttrande.....	507
	Bilaga	
	Kommittédirektiv 2016:63	513

Förkortningar

Artikel 29-gruppen	Artikel 29-arbetsgruppen för skydd av personuppgifter
BEDA	nationell databas för betygsuppgifter från gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
CSN	Centrala studiestödsnämnden
dataskyddsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter
dataskyddsförordningen	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)
dataskyddslagen	Dataskyddsutredningens förslag till lag (2018:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning

DIFS	Datainspektionens författningssamling
dir.	direktiv
EES	Europeiska ekonomiska samarbets- området
EU	Europeiska unionen
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol/ Europeiska gemenskapernas domstol
f.	följande sida/sidor
FBR	Folkbildningsrådet
kommissionen	Europeiska kommissionen
MYH	Myndigheten för yrkeshögskolan
MYHFS	Myndigheten för yrkeshögskolans författningssamling
OSL	offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
prop.	regeringens proposition
PUF	personuppgiftsförordningen (1998:1191)
PUL	personuppgiftslagen (1998:204)
SCB	Statistiska centralbyrån
SiS	Statens institutionsstyrelse
SKOLFS	Skolverkets författningssamling

Skolinspektionen	Statens skolinspektion
Skolverket	Statens skolverk
SOU	Statens offentliga utredningar
UHR	Universitets- och högskolerådet
UHRFS	Universitets- och högskolerådets författningssamling
UKÄ	Universitetskanslersämbetet
VHS	Verket för högskoleservice

Sammanfattning

Utredningens uppdrag

Den 27 april 2016 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Utredningen har i detta betänkande valt att benämna den nya rättsakten dataskyddsförordningen. Dataskyddsförordningen är direkt tillämplig i medlemsstaterna och ska börja tillämpas den 25 maj 2018. Genom dataskyddsförordningen upphävs Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet), vilket innebär att personuppgiftslagen (1998:204, PUL) måste upphävas.

En särskild utredare fick den 25 februari 2016 regeringens uppdrag att lämna förslag till upphävande av den nuvarande generella personuppgiftsregleringen (dir.2016:15). Utredningen, som tog sig namnet Dataskyddsutredningen (Ju 2016:04), fick även i uppdrag att analysera om det behövs kompletterande bestämmelser som ger ett generellt stöd för myndigheters och andra organs behandling av personuppgifter. I Dataskyddsutredningens uppdrag ingick också bl.a. att överväga vilka kompletterande bestämmelser om undantag från förbudet att behandla känsliga personuppgifter som bör finnas i den generella regleringen. I Dataskyddsutredningens uppdrag ingick dock inte att se över eller lämna förslag till förändringar av sådan sektorsspecifik reglering om behandling av personuppgifter som finns i bl.a. särskilda registerförfattningar.

Utredningen har fått i uppdrag att föreslå kompletterande regleringar för behandling av personuppgifter inom utbildningsområdet,

med undantag för forskningsverksamhet. Syftet är att regleringen ska möjliggöra en ändamålsenlig behandling av personuppgifter inom utbildningsområdet samtidigt som den ska skydda den enskildes fri- och rättigheter.

I utredningens uppdrag ingår att undersöka vilken reglering på nationell nivå av personuppgiftsbehandling inom utbildningsområdet som är möjlig och kan behövas utöver dataskyddsförordningen och den generella reglering som Dataskyddsutredningen kommer att föreslå.

Uppdraget omfattar även att analysera om det utöver dataskyddsförordningen och den generella reglering som Dataskyddsutredningen kommer att föreslå finns ett behov av kompletterande regleringar för behandling av känsliga personuppgifter inom utbildningsområdet.

I utredningens uppdrag ingår vidare att se över vilka anpassningar av studiestödsdatalagen (2009:287), studiestödsdataförordningen (2009:321), förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor, förordningen (2011:268) om lärar- och förskolläraryregister och förordningen (2006:39) om register och dokumentation vid fullgörandet av kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar som behövs med anledning av dataskyddsförordningen, den generella reglering som Dataskyddsutredningen kommer att föreslå och de övriga förslag som utredningen kan komma att lämna.

Slutligen ingår det även i utredningens uppdrag att analysera om det behövs något författningsstöd – utöver dataskyddsförordningen, den generella reglering som Dataskyddsutredningen kommer att föreslå och de övriga förslag utredningen kan komma att lämna – för att personuppgifter även fortsättningsvis ska kunna behandlas i betygsdatabasen BEDA, i de register som Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) svarar för samt i registret över deltagare i studiecirklar och annan folkbildningsverksamhet hos studieförbunden.

Skollagsreglerad utbildningsverksamhet

Utredningen bedömer att det för huvudmän inom skolväsendet och aktörer enligt 24 och 25 kap. skollagen (2010:800) finns en i svensk rätt fastställd uppgift av allmänt intresse att tillhandahålla, anordna och bedriva utbildning och annan pedagogisk verksamhet. Även en

kommuns åligganden enligt skollagen är en i svensk rätt fastställd uppgift av allmänt intresse. För sådan personuppgiftsbehandling som är nödvändig för utförandet av dessa uppgifter är den rättsliga grunden i första ledet i artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen tillämplig. Därutöver kan dessa organ i viss utsträckning samtidigt använda sig av de rättsliga grunderna i artikel 6.1 c (rättslig förpliktelse) och andra ledet i 6.1 e (myndighetsutövning). Dessa kan även i viss utsträckning använda sig av samtycke som rättslig grund (artikel 6.1 a). Vidare kan enskilda huvudmän även tillämpa den rättsliga grunden i artikel 6.1 f (intresseavvägning).

Beträffande behandling av känsliga personuppgifter bedömer utredningen att kommuner, landsting och staten, även som huvudmän inom skolväsendet, kan finna stöd för viss sådan behandling i Data-skyddsutredningens förslag till bestämmelser i 3 kap. 3 § lagen (2018:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen). Enligt utredningens bedömning har enskilda huvudmän – när de anordnar utbildning enligt skollagen – samma behov av att kunna behandla känsliga personuppgifter som offentliga huvudmän. De enskilda huvudmännen kan dock inte grunda sådan behandling i dataskyddslagen annat än i den mån offentlighetsprincipen och sekretesslagstiftningen enligt författning gäller i ett organs verksamhet. I dessa fall möjliggör 3 kap. 3 § 2 dataskyddslagen sådan behandling av känsliga personuppgifter som är oundviklig i organets verksamhet som en direkt följd av bland annat tryckfrihetsförordningens och offentlighets- och sekretesslagens (2009:400) bestämmelser om allmänna handlingar och diarieföring.

Vissa skolformer och anordnare av vissa utbildningar har dessutom ett behov av att kunna behandla känsliga personuppgifter mer systematiskt, bl.a. grundsärskolan och sameskolan, som det inte finns stöd för i dataskyddslagen. Detsamma gäller för kommunerna när de ska utföra vissa uppgifter som de är ålagda enligt skollagen.

Utredningen bedömer därför att det finns behov av att möjliggöra sådan behandling. För tydlighets skull föreslår utredningen att det i ett nytt 28 a kapitel i skollagen ska införas bl.a. motsvarande bestämmelser som Data-skyddsutredningen föreslår i 3 kap. 3 och 4 §§ dataskyddslagen. Kapitlet ska tillämpas vid den personuppgiftsbehandling som både offentliga och enskilda huvudmän, hemkommunen och aktörer enligt 24 och 25 kap. skollagen utför.

Vidare föreslås att huvudmän för vissa skolformer, bl.a. grundskolan och specialskolan, och för vissa utbildningar, bl.a. Rh-anpassad utbildning och fristående grundskola som begränsats till att avse elever som är i behov av särskilt stöd, under vissa förutsättningar får behandla uppgifter om hälsa. Sameskolan föreslås få behandla uppgifter om etniskt ursprung under vissa förutsättningar.

Hemkommunen föreslås få behandla uppgifter om hälsa i vissa fall och uppgift om hälsa och etniskt ursprung när det är nödvändigt för att fullgöra skyldighet enligt 7 kap. 21 § skollagen.

För att leva upp till dataskyddsförordningens krav på lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen föreslår utredningen att det ska införas bestämmelser om förbud mot att använda sökbegrepp som avslöjar känsliga personuppgifter. Huvudmän för de skolformer och utbildningar som föreslås få behandla uppgifter om hälsa respektive etniskt ursprung under vissa förutsättningar undantas dock från förbudet för just sökbegrepp som avslöjar hälsa respektive etniskt ursprung. Detsamma gäller för hemkommunen i de fall den getts särskild möjlighet att behandla vissa känsliga personuppgifter. Regeringen föreslås få meddela föreskrifter om begränsningar av möjligheten att använda de sökbegrepp som tillåts.

Vidare föreslås regeringen få meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen om det behövs med hänsyn till det viktiga allmänna intresset att anordna utbildning enligt skollagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen.

Förslaget till dataskyddslag innehåller en upplysningsbestämmelse som tydliggör att förbudet i artikel 10 mot behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål, lagöverträdelser som innefattar brott eller straffprocessuella tvångsmedel inte gäller för myndigheter. Utredningen bedömer att i förskolor, skolor och vuxenutbildningsenheter vars huvudmän är staten, en kommun eller ett landsting kommer personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och liknande i de enskilda fall sådan behandling bedöms nödvändig kunna behandlas med stöd av dataskyddsförordningen.

Utredningen bedömer att det för fristående skolor finns skäl att möjliggöra behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål, lagöverträdelser som innefattar brott eller straffprocessuella tvångsmedel i elevhälsan i löpande text om det är absolut nöd-

vändigt för ändamålet med behandlingen och i skriftlig dokumentation som ska föras enligt 5 kap. 24 § skollagen om det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen.

Sammanfattningsvis bedömer utredningen att en ändamålsenlig personuppgiftsbehandling, som samtidigt skyddar den enskildes fri- och rättigheter, för huvudmän inom skolväsendet, hemkommunen och aktörer enligt 24 och 25 kap. skollagen kan ske med stöd av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen samt de förslag som utredningen lämnar. Utredningen anser att det enligt bestämmelserna i 2 kap. 6 § andra stycket och 2 kap. 20 § första stycket 2 regeringsformen inte krävs en särskild lag för den personuppgiftsbehandling som utförs av huvudmännen inom skolväsendet. Utredningen anser att det inte heller finns något annat skäl för ytterligare reglering än den som utredningen föreslår.

Utredningen anser att goda skäl talar för att det ska tas fram en uppförandekod för skolväsendets personuppgiftsbehandling. Utredningen föreslår därför att regeringen ger lämplig myndighet i uppdrag att vidta åtgärder för att initiera och stödja utarbetandet av en uppförandekod för skolväsendet.

Universitets- och högskolesektorn

Behov av reglering

Utredningen bedömer att det för statliga högskolor och enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina finns en i svensk rätt fastställd uppgift av allmänt intresse att anordna och bedriva högskoleutbildning. För sådan personuppgiftsbehandling som är nödvändig för utförandet av denna uppgift är den rättsliga grunden i första ledet i artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen tillämplig. Därutöver kan lärosätena i viss utsträckning samtidigt använda sig av de rättsliga grunderna i artikel 6.1 c (rättslig förpliktelse) och andra ledet i 6.1 e (myndighetsutövning). Lärosätena kan i viss utsträckning även använda sig av samtycke som rättslig grund (artikel 6.1 a). Enskilda utbildningsanordnare kan dessutom tillämpa den rättsliga grunden i artikel 6.1 f (intresseavvägning).

Beträffande behandling av känsliga personuppgifter bedömer utredningen att statliga högskolor kan finna stöd för sådan behand-

ling i Dataskyddsutredningens förslag till bestämmelser i 3 kap. 3 § dataskyddslagen. Dataskyddsutredningens förslag, med undantag för behandling av känsliga personuppgifter med anledning av offentlighetsprincipen, gäller endast för myndigheter. Eftersom utredningen bedömer att enskilda utbildningsanordnare har samma behov som statliga högskolor att behandla känsliga personuppgifter föreslår utredningen att det i lagen om tillstånd att utfärda vissa examina ska införas bestämmelser med motsvarande innebörd som de som Dataskyddsutredningen föreslår.

Vidare bedömer utredningen att enskilda utbildningsanordnare, i ärenden om avskiljande av studenter från utbildning, har samma behov som statliga högskolor att behandla personuppgifter som rör fällande domar i brottmål. Utredningen föreslår därför en bestämmelse som möjliggör sådan behandling, eftersom dataskyddsförordningen och dataskyddslagen endast medger att statliga högskolor behandlar sådana uppgifter.

För att leva upp till dataskyddsförordningens krav på lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen föreslår utredningen att det ska införas en bestämmelse om förbud mot att använda sökbegrepp som avslöjar känsliga personuppgifter och uppgifter som rör fällande domar i brottmål.

Sammanfattningsvis bedömer utredningen att en ändamålsenlig personuppgiftsbehandling, som samtidigt skyddar den enskildes fri- och rättigheter, för lärosätenas del kan ske med stöd av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen samt de förslag som utredningen lämnar. Utredningen anser inte att det enligt bestämmelserna i 2 kap. 6 § andra stycket och 2 kap. 20 § första stycket 2 regeringsformen krävs en särskild lag för statliga högskolors personuppgiftsbehandling. Utredningen anser att det inte heller finns något annat skäl för ytterligare reglering än den som utredningen föreslår.

*Förordningen om redovisning av studier m.m.
vid universitet och högskolor*

Utredningen bedömer att bestämmelserna i förordningen om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor utgör i enlighet med artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen fastställda rättsliga för-

pliktelse för statliga högskolor att föra ett studieregister och för Statistiska centralbyrån att föra ett universitets- och högskoleregister samt ett register för sammanställning av statistik över högskolornas personal. Förändret av nämnda register är dessutom fastställda uppgifter av allmänt intresse i enlighet med första ledet i artikel 6.1 e. För Universitets- och högskolerådets (UHR) del finns det genom bestämmelserna i förordningen om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor en fastställd uppgift av allmänt intresse att föra ett antagningsregister.

Vidare konstaterar utredningen att det enligt artikel 6.2 och 6.3 andra stycket i dataskyddsförordningen är tillåtet att behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen med hänsyn till behandling för att efterleva artikel 6.1 c och e. Förordningen om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor är därmed i sig förenlig med dataskyddsförordningen.

För att anpassa förordningens bestämmelser till dataskyddsförordningen föreslår utredningen att hänvisningen till personuppgiftslagen i 1 kap. 1 § andra stycket ska utgå och ersättas med nya bestämmelser i en ny paragraf. I den nya paragrafen, 1 a §, ska det upplysas om att förordningen kompletterar dataskyddsförordningen. Därtill ska förhållandet till dataskyddslagen regleras. Utredningen föreslår vidare att bestämmelserna om information, rättelse och skadestånd samt intern kontroll över studieregistret som finns i 1 kap. 4 och 5 §§ samt 2 kap. 1 § tredje stycket ska upphävas, eftersom det finns direkt tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen med motsvarande innehåll. Bestämmelsen om överklagande i 1 kap. 6 § föreslår utredningen också ska upphävas, eftersom det finns bestämmelser om överklagande i dataskyddslagen. Avslutningsvis föreslår utredningen att hänvisningarna till 13 § PUL, som finns i 2 kap. 5 a § och 4 kap. 3 §, ska ändras på så sätt att de hänvisar till artikel 9.1 i dataskyddsförordningen i stället. I artikel 9.1 finns motsvarande förbud mot behandling av känsliga personuppgifter som finns i 13 § PUL.

Utredningen lyfter även fram att den tekniska utvecklingen och den praktiska hanteringen av personuppgifter när det gäller redovisning m.m. vid universitet och högskolor har gjort att det finns ett behov av en omfattande översyn av förordningen. En sådan översyn som utredningen bedömer är påkallad krävs dock inte för att anpassa

förordningen till dataskyddsförordningen och den reglering som Dataskyddsutredningen har föreslagit. Utredningen lämnar därför inga förslag i dessa delar.

Yrkeshögskolan och andra eftergymnasiala utbildningar

Behov av reglering

Utredningen bedömer att det för anordnare av utbildningar inom yrkeshögskolan och sådana utbildningar som avses i förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar finns en i svensk rätt fastställd uppgift av allmänt intresse att anordna och bedriva sådana utbildningar. För sådan personuppgiftsbehandling som är nödvändig för utförandet av denna uppgift är den rättsliga grunden i första ledet i artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen tillämplig. Därutöver kan utbildningsanordnarna i viss utsträckning samtidigt använda sig av de rättsliga grunderna i artikel 6.1 c (rättslig förpliktelse) och, beträffande utbildningsanordnarna inom yrkeshögskolan, andra ledet i artikel 6.1 e (myndighetsutövning). Utbildningsanordnarna kan i viss utsträckning även använda sig av samtycke som rättslig grund (artikel 6.1 a). Enskilda utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan och anordnare av sådana utbildningar som avses i förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar kan dessutom tillämpa den rättsliga grunden i artikel 6.1 f (intresseavvägning).

Beträffande behandling av känsliga personuppgifter inom yrkeshögskolan bedömer utredningen att offentliga utbildningsanordnare kan finna stöd för sådan behandling i Dataskyddsutredningens förslag till bestämmelser i 3 kap. 3 § dataskyddslagen. För tydlighets skull föreslår utredningen dock att det i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan, som gäller för både offentliga och enskilda utbildningsanordnare, ska införas motsvarande bestämmelser som Dataskyddsutredningen föreslår och att dessa ska gälla för både offentliga och enskilda utbildningsanordnare, eftersom dessa har samma behov av att behandla känsliga personuppgifter. Ett undantag finns dock, enskilda utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan omfattas inte av offentlighetsprincipen. Utredningens förslag i denna del omfattar således endast offentliga utbildningsanordnare.

Utredningen föreslår att motsvarande bestämmelser om behandling av känsliga personuppgifter också ska föras in i förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. De som anordnar sådana utbildningar har samma behov som anordnare av utbildningar inom yrkeshögskolan att behandla känsliga personuppgifter. Eftersom de som anordnar utbildningar som avses i förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar inte omfattas av offentlighetsprincipen ska det dock inte föras in någon bestämmelse som möjliggör behandling av känsliga personuppgifter som krävs enligt lag.

Vidare bedömer utredningen att det för enskilda utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan och anordnare av utbildningar som avses i förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar finns skäl att möjliggöra behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål i ärenden om avskiljande av studerande från utbildning. Utredningen föreslår därför sådana bestämmelser, eftersom dataskyddsförordningen och dataskyddslagen endast medger att offentliga utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan behandlar sådana uppgifter.

För att leva upp till dataskyddsförordningens krav på lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen föreslår utredningen att det i lagen om yrkeshögskolan och förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar ska införas bestämmelser om förbud mot att använda sökbegrepp som avslöjar känsliga personuppgifter. Motsvarande sökförbud ska även gälla för personuppgifter som rör fällande domar i brottmål i fråga om enskilda utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan och anordnare av sådana utbildningar som avses i förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar.

Sammanfattningsvis bedömer utredningen att en ändamålsenlig personuppgiftsbehandling, som samtidigt skyddar den enskildes fri- och rättigheter, för utbildningsanordnarnas del kan ske med stöd av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen samt de förslag som utredningen lämnar. Utredningen anser inte att det enligt bestämmelserna i 2 kap. 6 § andra stycket och 2 kap. 20 § första stycket 2 regeringsformen krävs en särskild lag för den personuppgiftsbehandling som utförs av de offentliga utbildningsanordnarna inom yrkeshögskolan. Utredningen anser att det inte heller

finns något annat skäl för ytterligare reglering än den som utredningen föreslår.

MYH:s register

Utredningen bedömer att det för MYH finns en i svensk rätt fastställd rättslig förpliktelse och uppgift av allmänt intresse att svara för ett register över uppgifter om de studerande i utbildningarna inom yrkeshögskolan och i de utbildningar inom yrkeshögskolan som bedrivs som uppdragsutbildningar. Utredningen bedömer att motsvarande gäller för det register över uppgifter om de studerande i utbildningarna enligt förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar som MYH också ska svara för. MYH kan därmed tillämpa de rättsliga grunderna i artikel 6.1 c och första ledet i artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen för sådan personuppgiftsbehandling som är nödvändig vid förandet av registren. Utredningen bedömer att det inte finns något ytterligare regleringsbehov.

Vidare bedömer utredningen att utbildningsanordnarna inom yrkeshögskolan kan tillämpa samma rättsliga grunder när de lämnar uppgifter om de studerande till MYH. Något ytterligare regleringsbehov finns därmed inte heller för deras del.

För att säkerställa att anordnarna av utbildningar som avses i förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar har en rättslig grund att tillämpa när de ska lämna uppgifter till MYH, föreslår utredningen att MYH ska bemyndigas att meddela föreskrifter om uppgiftslämningen på motsvarande sätt som i 2 kap. 17 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

Folkbildning

Folkhögskolorna

Utredningen bedömer att folkhögskolorna, som stöd för sin personuppgiftsbehandling när dataskyddsförordningen ska börja tillämpas, kan använda främst samtycke, dvs. artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen, som rättslig grund för sin behandling av personuppgifter. Folkhögskolor som anordnar utbildning motsvarande kommunal

vuxenutbildning i svenska för invandrare kan behandla personuppgifter om studerande i den verksamheten även med stöd av första ledet i artikel 6.1 e, dvs. uppgift av allmänt intresse. Känsliga personuppgifter kan behandlas med stöd av samtycke enligt artikel 9.2 a.

Utredningen bedömer att nämnda rättsliga grunder är tillräckliga för att nödvändig behandling av personuppgifter inom folkhögskolorna ska kunna ske på ett ändamålsenligt sätt samtidigt som enskildas fri- och rättigheter skyddas. Något behov av ytterligare reglering finns inte.

Studieförbunden

Utredningen bedömer att studieförbunden, som stöd för sin personuppgiftsbehandling när dataskyddsförordningen ska börja tillämpas, kan använda främst samtycke, dvs. artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen, som rättslig grund för sin behandling av personuppgifter. Känsliga personuppgifter kan behandlas med stöd av samtycke enligt artikel 9.2 a.

Utredningen bedömer att den rättsliga grunden samtycke är tillräcklig för att nödvändig behandling av personuppgifter inom studieförbunden ska kunna ske på ett ändamålsenligt sätt samtidigt som enskildas fri- och rättigheter skyddas. Något behov av ytterligare reglering finns inte.

Register över deltagare i studieförbundens verksamhet

Utredningen bedömer att Folkbildningsrådet och studieförbunden kan använda samtycke, dvs. artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen, som rättslig grund för behandling av personuppgifter i Folkbildningsrådets centrala uppgiftssamlingar över deltagare i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet när dataskyddsförordningen ska börja tillämpas. Utredningen anser att varken 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen eller något annat skäl fordrar att det införs någon särskild reglering.

CSN:s studiestödsverksamhet

Utredningen bedömer att Centrala studiestödsnämnden (CSN) har en i svensk rätt fastställd uppgift av allmänt intresse att bedriva studiestödsverksamhet. Vidare konstaterar utredningen att det enligt artikel 6.2 och 6.3 andra stycket i dataskyddsförordningen är tillåtet att behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen med hänsyn till behandling för att efterleva artikel 6.1 e. Studiestödsdatalagen med tillhörande förordning är därmed i sig förenliga med dataskyddsförordningen.

För att anpassa studiestödsdatalagens bestämmelser till dataskyddsförordningen föreslår utredningen att hänvisningen till personuppgiftslagen i 2 § ska ersättas med en upplysningsbestämmelse om dataskyddsförordningen samt, i andra stycket, en reglering om förhållandet till dataskyddslagen. Det nuvarande andra stycket, som reglerar studiestödsdatalagens förhållande till lagen (2001:99) om den officiella statistiken, ska flyttas till ett nytt tredje stycke. Bestämmelserna i 6 och 8 §§, vilka reglerar begränsningar i rätten att behandla personuppgifter respektive användningen av sökbegrepp, föreslår utredningen ska ändras på så sätt att de ska omfatta samtliga kategorier av personuppgifter som räknas upp i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen. Bestämmelsen i 7 § tredje stycket om återkallande av samtycke och 15 §, vilken reglerar rättelse och skadestånd, ska upphävas, eftersom det i dessa delar finns direkt tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen. Avslutningsvis ska bestämmelserna i 16 § tredje stycket och 16 § studiestödsdataförordningen ändras på så sätt att formuleringen ”historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål” ändras till ”arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål”.

Betygsdatabasen BEDA

Utredningen föreslår att UHR:s uppgift att ansvara för en nationell databas för betygsuppgifter från gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå, betygsdatabasen BEDA, ska fastställas genom att den förs in i en bestämmelse i förordningen (2012:811) med instruktion för Universitets- och hög-

skolerådet. Såväl ändamålet med registret att användas vid antagning av studenter till studier vid universitet och högskolor som det statistiska ändamål uppgifterna i registret används för ska fastställas i bestämmelsen.

Utredningen bedömer vidare att Statens skolverk (Skolverket) behöver komplettera sina föreskrifter (SKOLFS 2011:142) om uppgiftsinsamling från huvudmännen inom skolväsendet m.m. för att huvudmännen som bedriver kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska ha en rättslig grund att tillämpa när de fullgör sin skyldighet att lämna uppgifter om gymnasieexamen genom att lämna uppgifterna till UHR.

Om utredningens förslag genomförs och om Skolverket kompletterar sina föreskrifter bedömer utredningen att ändamålsenliga behandlingar i BEDA, som samtidigt skyddar den enskildes fri- och rättigheter, kan göras även när dataskyddsförordningen ska börja tillämpas. Utredningen anser att det inte finns något ytterligare regleringsbehov med anledning av regeringsformens bestämmelser. Utredningen anser inte heller att det finns anledning att med stöd av artikel 89.2 i dataskyddsförordningen föreskriva om undantag från den registrerades rättigheter som avses i artiklarna 15, 16, 18 och 21, dvs. rätt till information om personuppgifter som behandlas, rätt att få felaktiga personuppgifter rättade, rätt att kräva begränsning av behandling och rätt att göra invändningar mot behandling.

Läro- och förskolläroregistret

Utredningen bedömer att bestämmelserna i förordningen om läro- och förskolläroregister utgör i enlighet med artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen en fastställd rättslig förpliktelse för Skolverket att föra ett register över legitimerade och tidigare legitimerade lärare och förskollärare. Förändring av registret är dessutom en för Skolverket fastställd uppgift av allmänt intresse i enlighet med första ledet i artikel 6.1 e.

Vidare konstaterar utredningen att det enligt artikel 6.2 och 6.3 andra stycket är tillåtet att behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen med hänsyn till behandling för att efterleva artikel 6.1 c

och e. Förordningen om lärar- och förskolläraryrregister är därmed i sig förenlig med dataskyddsförordningen.

För att anpassa förordningens bestämmelser till dataskyddsförordningen föreslår utredningen att hänvisningen till personuppgiftslagen i 2 § ska utgå och ersättas med en upplysning om att förordningen kompletterar dataskyddsförordningen. Därtill ska förhållandet till dataskyddslagen regleras. Utredningen föreslår vidare att det i ett nytt tredje stycke i 6 § ska finnas en hänvisning till artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen. Hänvisningen ersätter den nuvarande hänvisningen till finalitetsprincipen i 9 § PUL som finns i 6 § andra stycket. Bestämmelserna om information i 10 § föreslås ändras på så sätt att de endast reglerar den informationsskyldighet som gäller utöver den informationsskyldighet som kommer att gälla enligt dataskyddsförordningen. Slutligen föreslår utredningen att bestämmelserna om rättelse och skadestånd i 11 § ska upphävas, eftersom det finns motsvarande bestämmelser i dataskyddsförordningen som är direkt tillämpliga.

Kommunernas register över ungdomar som de har aktivitetsansvar för

Utredningen bedömer att det i svensk rätt finns en i enlighet med artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen fastställd rättslig förpliktelse för kommunerna att föra ett register över de ungdomar som omfattas av kommunens aktivitetsansvar enligt 29 kap. 9 § skollagen. Förändret av registren är dessutom en för kommunerna fastställd uppgift av allmänt intresse i enlighet med första ledet i artikel 6.1 e.

Vidare konstaterar utredningen att det enligt artikel 6.2 och 6.3 andra stycket är tillåtet att behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen med hänsyn till behandling för att efterleva artikel 6.1 c och e. Förordningen om register och dokumentation vid fullgörandet av kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar är därmed i sig förenlig med dataskyddsförordningen.

För att anpassa förordningens bestämmelser till dataskyddsförordningen föreslår utredningen att hänvisningen till personuppgiftslagen i 2 § ska utgå och ersättas med en upplysning om att förordningen kompletterar dataskyddsförordningen. Därtill ska förhållandet till dataskyddslagen regleras. Vidare föreslår utredningen

att bestämmelsen i 5 § om förbud mot att behandla känsliga personuppgifter ska hänvisa till artikel 9.1 i stället för 13 § PUL. Bestämmelsen i 5 § om förbud mot att behandla uppgifter om lagöverträdelse m.m. ska ändras så att den när dataskyddsförordningen och dataskyddslagen ska börja tillämpas kommer att ha samma materiella innebörd som i dagsläget. Slutligen föreslår utredningen att bestämmelserna om rättelse och skadestånd i 6 § ska upphävas, eftersom det finns motsvarande bestämmelser i dataskyddsförordningen som är direkt tillämpliga.

Övriga myndigheter med anknytning till utbildningsområdet

Direktiven anger inte att det ska göras en analys av om det behöver införas kompletterande regleringar för personuppgiftsbehandlingen hos sådana myndigheter vars verksamhet anknyter till utbildningsområdet t.ex. Statens skolinspektion, Skolverket och UHR. Enligt utredningens uppfattning omfattas därför inte den personuppgiftsbehandling som sker vid dessa myndigheter av utredningens uppdrag, annat än i de fall det särskilt har angivits att utredningen ska analysera behovet av reglering av särskilda register som förs av en myndighet eller behovet av anpassningar av författningar som styr en myndighets personuppgiftsbehandling.

Då det finns ett intresse av vägledning har utredningen dock funnit anledning att göra en generell och övergripande analys av myndigheternas möjligheter att behandla personuppgifter sett i ljuset av dataskyddsförordningen och den av Dataskyddsutredningen föreslagna dataskyddslagen.

Utredningen bedömer att statliga och kommunala myndigheters verksamhet inom utbildningsområdet i allt väsentligt är en uppgift av allmänt intresse. Denna verksamhet framgår normalt av uppdrag och åligganden i författningar, regeringsbeslut och kommunala reglementen, antagna i enlighet med grundlagens bestämmelser. Uppgiften av allmänt intresse är fastställd genom dessa författningar, beslut och kommunala reglementen. Myndigheterna kan därigenom grunda nödvändig behandling av personuppgifter på första ledet i artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen.

Utredningen konstaterar dock att det ankommer på myndigheterna att själva gå igenom all personuppgiftsbehandling som sker

inom myndigheten och säkerställa att den har stöd i och är förenlig med dataskyddsförordningens och dataskyddslagens bestämmelser.

Konsekvenser

Utredningen bedömer att utredningens förslag till regleringar inte kommer att innebära någon kostnadsökning för stat, kommuner, landsting och enskilda huvudmän som tillhandahåller och anordnar utbildningsverksamhet. Vidare bedömer utredningen att förslagen är neutrala rörande integritetsskyddet och att förslagen inte förväntas få några andra konsekvenser.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningen föreslår att den nya förordningen – förordningen om sökbegränsningar vid personuppgiftsbehandling i vissa utbildningsformer och i hemkommunen – och ändringsförfattningarna ska träda i kraft den 25 maj 2018.

Vidare föreslår utredningen tre övergångsbestämmelser för studiestödsdatalagen, förordningen om lärar- och förskolläraryrket, förordningen om register och dokumentation vid fullgörandet av kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar samt förordningen om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. Enligt den första ska äldre föreskrifter fortfarande gälla för ärenden hos Datainspektionen eller aktuell myndighet som har inletts men inte avgjorts före ikraftträdandet och som avser behandlingar som utförts före ikraftträdandet. Den andra övergångsbestämmelsen ska ange att äldre föreskrifter fortfarande gäller för överklagande av beslut som avser behandlingar som utförts före ikraftträdandet. Enligt den sista övergångsbestämmelsen ska äldre föreskrifter om skadestånd fortfarande gälla för skada som har orsakats före ikraftträdandet.

Särskilt yttrande

av experten **Ulrika Harnesk**

Enligt kommittédirektivet (dir. 2016:63) är syftet med utredningen att den kompletterande lagstiftningen ska möjliggöra en ändamålsenlig behandling av personuppgifter inom utbildningsområdet samtidigt som den skyddar den enskildes fri- och rättigheter. Med anledning av vad som presenteras i betänkandet anser jag att det finns skäl att befara att den rättsliga reglering av personuppgiftsbehandlingen som kommer att tillämpas på området i vissa fall riskerar att inte uppnå dessa syften. Jag bedömer för det första att det finns en risk för att behandling av personuppgifter inom delar av skolan, behandling som det kan finnas ett väsentligt behov av och som det ur ett dataskyddsperspektiv inte finns anledning att förhindra, inte kommer att ha det rättsliga stöd som krävs enligt dataskyddsförordningen och därigenom bli olaglig. För det andra anser jag att den behandling av personuppgifter som i dag utförs inom skolans område i många fall måste anses utgöra ett sådant betydande intrång i en enskilds personliga integritet som avses i 2 kap. 6 § 2 st. regeringsformen. Begränsningar får då göras endast i lag och efter att ha vägt behovet av behandlingen av personuppgifter mot det intrång den innebär för den enskilde eleven. Utredningen föreslår dock inte någon reglering i lag som uppfyller regeringsformens krav.

Rättslig grund

För att vara laglig måste en behandling av uppgifter uppfylla åtminstone ett av villkoren i dataskyddsförordningens artikel 6.1. Finns den personuppgiftsansvarige inget stöd i någon av dessa punkter kan behandlingen inte utföras. I betänkandet anges att den som vill behandla personuppgifter inom utbildningsområdet i allmänhet kommer att kunna använda sig av ena villkoret i artikel 6.1 e – behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse. Att anordna och bedriva utbildning är att anse som en uppgift av allmänt intresse finns ingen anledning att ifrågasätta. Redan i nuvarande praxis anses personuppgiftsbehandling inom området kunna utföras med stöd av personuppgiftslagens 10 § d) – behandlingen är nödvändig för att en arbetsuppgift av allmänt intresse ska kunna utföras. Den rättsliga grund som i huvudsak kommer att bli aktuell vid behandling av personuppgifter inom utbildningsområdet är således likalydande såväl i nuvarande som i kommande dataskyddsreglering.

En avgörande nyhet i dataskyddsförordningen är emellertid att det till skillnad från i dataskyddsdirektivet ställs krav på de rättsliga grunderna (artikel 6.3). För att en behandling av personuppgifter ska vara laglig krävs inte enbart att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse, denna uppgift måste dessutom vara fastställd i nationell rätt. Den nationella rätten ska vidare uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionerlig mot det legitima mål som eftersträvas. I skäl 41 anges även att en rättslig grund bör vara tydlig och precis och dess tillämpning bör vara förutsägbar för personer som omfattas av den. Genom denna förändring ställs således nya och betydande krav på hur den rättsliga grunden ska vara utformad för att den ska kunna läggas till grund för behandling av personuppgifter.

Utredningen gör bedömningen att för den skollagsreglerade utbildningsverksamheten finns det inget behov av en särskild reglering för att verksamheternas huvudmän ska kunna tillämpa den rättsliga grunden i artikel 6.1 e. Verksamhetens uppdrag och åligganden framgår av skollagen och tillhörande föreskrifter. De åtgärder som huvudmännen vidtar i syfte att utföra dessa uppdrag och åligganden har i sig en legal grund som offentliggjorts genom tydliga, precisa och förutsägbara regler. Uppgiften av allmänt intresse, det vill säga utbildning och annan pedagogisk verksamhet, är således enligt utredningens

mening fastställd i nationell rätt genom skollagen med anslutande föreskrifter.

Uppgiften av allmänt intresse, som framgår av skollagen och anslutande föreskrifter, måste för att uppfylla kraven i dataskyddsförordningen således vara tydlig, precis och dess tillämpning förutsägbar för den enskilde. Denna bedömning kan enligt min mening inte göras generellt för uppgiften utbildning och pedagogisk verksamhet, utan måste analyseras utifrån den konkreta verksamhet som skolorna bedriver. Varje personuppgiftsansvarig måste vid varje enskild behandling av personuppgifter finna en rättslig grund, i detta fall att behandlingen ska vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse. Denna uppgift måste dessutom vara fastställd i den nationella lagstiftningen på ett tillräckligt tydligt, precist och förutsägbart sätt. I betänkandet saknas en tillräckligt ingående analys av detta slag, vilket innebär att det är oklart i vilken mån den reglering som finns i dag är sådan att den kan utgöra grund för behandling av personuppgifter i skolan när dataskyddsförordningen träder ikraft.

Det finns därför en risk att behandling av personuppgifter inom delar av den skollagsreglerade utbildningsverksamheten, behandling som det kan finnas ett väsentligt behov av och som det ur ett dataskyddsperspektiv inte finns anledning att förhindra, kan komma att bli olaglig endast av den anledningen att det inte finns någon i nationell rätt tillräckligt tydlig, precis och förutsägbar fastställd uppgift av allmänt intresse. Bedömningen utredningen gör, att den lagstiftning som ligger till grund för verksamheten, skollagen och anslutande föreskrifter, i sig är tillräckligt tydlig, precis och förutsägbar för att kunna ligga till grund för behandling av personuppgifter är enligt min mening något förenklad. Utredningen anger vidare att behandling av personuppgifter som på detta sätt inte kan få stöd i den lagstiftning som reglerar verksamheten, och som inte heller kan finna stöd i någon annan rättslig grund, inte ska anses laglig enligt dataskyddsförordningen. Denna slutsats kan inte anses uppfylla utredningens uppdrag att möjliggöra en ändamålsenlig behandling av personuppgifter inom denna del av utbildningsområdet.

Behov av särskild lagstiftning inom den skollagsreglerade verksamheten

Enligt 2 kap. 6 § 2 st. regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Denna rättighet är dock inte absolut utan kan enligt 2 kap. 20–21 §§ regeringsformen begränsas genom lag efter en proportionalitetsbedömning. Detta i grundlag fastställda integritetsskydd säkerställer således att det vid personuppgiftsbehandling som innebär ett betydande intrång i den enskildes personliga integritet görs en avvägning mellan det behov som finns av att behandlingen sker och det integritetsintrång denna behandling innebär för den enskilde.

Under de senaste åren har det skett en betydande ökning av den digitala behandlingen av personuppgifter på skolans område. Skolan har fått ökade krav på sig att dokumentera uppgifter om elever, t.ex. omdömen i individuella utvecklingsplaner, och använder dessutom alltmer digitala system i sin verksamhet, både administrativa it-system och s.k. lärplattformar. Integritetskommittén har i sitt betänkande *Hur står det till med den personliga integriteten?* (SOU 2016:41) angett att en stor andel av undervisningen för landets elever hanteras i digitala lärplattformar och i digitala läromedel. Det rör sig om allt fler och detaljerade uppgifter om varje enskild elev. Sammantaget anser kommittén att användningen av sådana digitala verktyg innebär en allvarlig risk för den personliga integriteten (a.a. s. 200).

Personuppgiftsbehandlingen inom den skollagsreglerade verksamheten sker till allra största del utan den enskildes samtycke. De ökade kraven på skolor att dokumentera integritetskänsliga uppgifter om elever och skolornas omfattande användning av digitala verktyg för att uppfylla dessa krav innebär en risk för allvarliga intrång i den personliga integriteten. Är då detta intrång så pass allvarligt att det faller in under grundlagsskyddet i 2 kap. 6 § 2 st. regeringsformen? Enligt förarbetena ska denna bestämmelse förstås så att den omfattar företeelser som kan bedömas utifrån såväl kvantitativa som kvalitativa kriterier (prop. 2009/10:80 s. 183). Barn anses allmänt som särskilt viktiga att skydda mot otillbörliga intrång i den personliga integriteten. De har dels sämre möjligheter att själva freda sig mot integritetsintrång, dels riskerar det som registreras om elever i unga år att

följa dem under hela livet. De uppgifter som behandlas inom skolan är numera till en betydande del inte uppgifter av administrativ karaktär, som t.ex. uppgifter om namn, adress etc., utan uppgifter om kunskapsmässig och social utveckling. Sådana uppgifter är till sin karaktär särskilt integritetskänsliga. Att uppgifterna rör barn och i många fall kommer att följa barnet under en stor del av dess uppväxt gör uppgifterna extra känsliga ur ett integritetsperspektiv.

Enligt min mening medför den nu rådande digitaliseringen inom skollagsreglerad verksamhet att skolans behandling av personuppgifter i många fall måste anses som ett sådant betydande intrång i en enskilds personliga integritet som avses i 2 kap. 6 § 2 st. regeringsformen. Begränsningar får då göras endast i lag och efter att ha vägt behovet av behandlingen av personuppgifter mot det intrång den innebär för den enskilde eleven. Utredningen gör bedömningen att lagstiftaren, genom regleringen av verksamheten i skollag och anslutande författningar, gjort en sådan avvägning. En sådan bedömning kan dock inte anses uppfylla kraven i regeringsformen eftersom dessa författningar inte reglerar behandlingen av personuppgifter. På detta område kan utredningen således inte anses uppfylla sitt uppdrag att skydda den enskildes fri- och rättigheter.